

LENINA KAROGS

LATVIJAS KOMUNISTISKĀ PARTIJAS PREIĻU RAJONA KOMITEJAS UN PREIĻU RAJONA TAUTAS DEPUTĀTU PADOMES LAIKRAKSTS

IZNAK KOPS
1950. GADA 29. MARTĀ
Nr. 81 (5775)
9.
JŪLIJS
SESTDIENA,
1988. GADS
Maksa 3 kap.

Elizabete Zute (priekšplānā) ir viena no jaunākajām dalībniecēm folkloras ansambli, kas izveidojies ražošanas apvienības «Daiļrade» Līvānu iecirknī. Dziedāt, protams, ir drošāk, kad aiz muguras stāv pati ansambļa vadītāja Sandra Prikule.

(Stāstījums par folkloras ansambļiem turpinās laikraksta 2. lappusē.)

Lai balstiņis tālu skan!

Caur sidraba birzi izgājusi, tēva dubļus sidrabotos izbrīdusi, pār upēm un ezeriem, caur gadu desmitiem un simtiem pie mums nāk tautas dziesma.

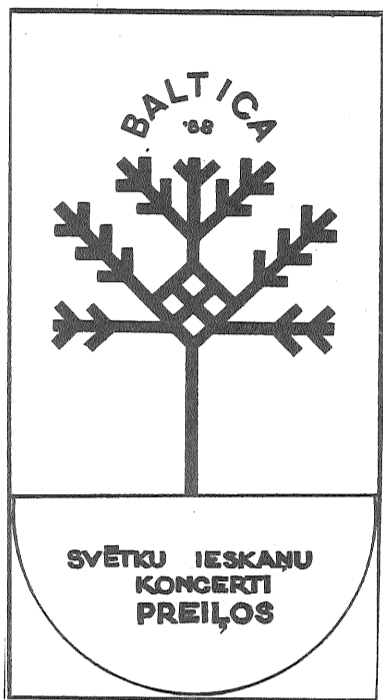
Nāk, sirdis sildīdama, tautas dāsno dvēseli laudim dāvādama, nāk ar sūpēm, skumjām, cerībām, prieku. Ar darba tikumu, ar mīlestību uz visu dzīvo, kas apkārt zaļo un zied.

Dziesmas, kas godos klāt stāvējušas. Nabaga tā dvēselīte, kas dziesmas guntiņā nav sildījusies. Tāpēc dziedāsim! Dziedāsim skumjajās, dziedāsim priecīgajās dzīves dienās. Neļausim magnetofoniem aizvērt vārtus uz dzīvo dziesmu.

Atdosim tautas dziesmu saviem bērniem, tautai, kā to dara mūsu teicēji, folkloras ansambļu dalībnieki.

«Es dziedāšu tik ilgi, kamēr varēšu, vis jau ļaudis mani tad ilgāk pieminēs». Tā teica viena no Saunas ansambļa dziedātājām — Tekla Pastare. Un savu vārdu arī turēja. Par spīti smagajai slimībai. Tāpat kā Tekla Anspoka, Franciška Skutele. Atmiņa glabās arī Annu Vjaksi ar neiztrūkstošo spieķīti rokā, Annu Klibo un citas saunietes.

Atceramies arī tās Saunas dziedātājas, kuras slimības dēļ nevar atbraukt uz dzimto pusi. Paldies Annai Kažai, Jadvigai

Anspokai un citām, kas augstu turējušas tautas dziesmu arī tajos laikos, kad tā pavisam nebija modē. Paldies arī citu ansambļu dziedātājām — aglonietēm, kuru pulkā ilgstoši dzied Elēna

Svābe, Zundānu sievām ar Jūliju Miltu un Paulīni Lāci priekšgalā, rožupietēm, līvānietēm un preilietēm. Paldies visiem dziesmu draugiem Vārkavā, Galēnos, Upeniekos, Rudzētos...

Prieks, ka ansambļos un dziesmā ienāk bērni, mazbērni, ka viņiem tautas dziesma ir nepieciešama. Ka tā ir vajadzīga gan Andai Krauklei, Kristīnei Kārklei, Elzai Zutei, Vilnim Stodam, gan māsām Anitai un Marutai Kivleniečēm. Mums būs dziesmu tālāk nest. Uz nākamo gadu simteni, uz nākamo gadu tūkstoši.

Prieks, ka arī bērnodziesmas, — piemēram, Preiļu «Pasaciņā» — uz tautas dziesmu skandēšanu sarosījušies darbinieki ar kolektīva vadītāju priekšgalā. Cerēsim, ka nākamajā sezonā viņām pievienosies bērnu balsis.

Lai no sirds uz sirdi, no mutes mutē iet tautas dziesma, lai ieskanu koncerti Preiļos paliek labā atmiņā gan rajona darbaļaudīm, gan viesiem no Rīgas, Baltkrievijas, Ventspils, Daugavpils, Madonas, Jēkabpils, Krāslavas, Rēzeknes un Ludzas rajoniem.

Lai balstiņis tālu skan!
M. LIVDANE,
rajona kultūras nodaļas vadītāja

10. jūlijā pulksten 17.00 pilsētas ielās koncertēs šādi kolektīvi:

LEŅINA IEĻA —

Zundānu, Rožupes, Ludzas rajona Rogovkas ciema un Ventspils rajona kolhoza «Komunistiska ceļš» lībiešu folkloras ansambļi «Kāndla», Rožupes un Zundānu lauku kapelas;

SIERA RŪPNICAS MIKRORAJONĀ —

Aglonas, Aizkalnes, Riebiņu un Jēkabpils rajona Atāšienes ciema etnogrāfiskais ansambļi «Viraksne», Rēzeknes rajona lauku kapela un P. Stučkas Latvijas Valsts universitātes deju folkloras kopa «Dandari»;
REZEKNES IEĻA —
Saunas, Preiļu, Vārkavas un siera rūpnīcas folkloras

ansambļi, Madonas «Skandinieki» un «Neruš» — kolektīvi no Baltkrievijas;

CELTNIEKU IEĻA —
Galēnu ciema, Neicenieku ģimenes, «Daiļrades» Līvānu iecirkņa, Krāslavas rajona Aulejas ciema, Rēzeknes rajona etnogrāfiskais ansambļi «Rūta» un Daugavpils kapela.

Pulksten 19.00 parka estrādē sāksies svētku koncerts.

Preiļu rajona izpildkomitejā

Rajonā aktuālus jautājumus apsprieda nesen notikušajā rajona izpildkomitejas sanāksmē, uz kuru bija uzaicināti pilsētu un ciemu Tautas deputātu padomju pārstāvji, rajona patērētāju biedrību savienības vadītāji un rajona agrorūpnieciskās apvienības atbildīgie darbinieki. Sanāksmi vadīja rajona izpildkomitejas priekšsēdētāja vietnieks J. Kokors un rajona izpildkomitejas sekretārs V. Gertmanis.

BOŠIM TAUPIGĀKI!

Likās, ka jautājumā par cukura realizāciju vairs nav nekādu neskaidrību. Tomēr, analizējot situāciju (īpaši laukos) atklājās, ka pie šīs problēmas būs jāatgriežas vēlreiz. Jo vairāk tādēļ, ka šo produktu uz vietām patērē ļoti neracionāli — to sanāksmē apvienotā rajona patērētāju biedrību savienības valdes priekšsēdētāja vietnieka vietas izpildītāja tirdzniecības jautājumos H. Patmalniece. Vērā jāņem tas, ka vasaras periodā rajonā strauji pieaug iedzīvotāju skaits, jo šeit savus atvaļinājumus pavada lebraucēji. Viņiem ir tālāk jāsaņemtais pagaidu pieprasījums. Šķiet, ka vietējos izpildītājos tas tomēr neiztrauc ne mazākā mērā — cukuru tie izšķēzē tikpat bezrūpīgi kā līdz šim. Tirdzniecības darbinieki min šādu faktu: aizvadītajā mēnesī Rušonas ciemā pret taloniem realizēti 2762 kilogrami cukura un 1096 kilogrami — pret izziņām (kāzu, jubileju, bērnu gadījumā). Vai tas ir ekonomiski? Viegļprātīgi šo deficīto produktu izšķēzē arī Rauniešos, Aizkalnē, Vārkavā, Upmalā, Riebiņos. Rodas jautājums: vai vienmēr cukuru izmanto lietderīgi un labos nolūkos? Izpildkomitejas nosakot, kādu daudzumu cukura drīkst saņemt pret izziņām, ne vienmēr uzrāda īstos tā izsniegša-

nas motīvus. Dažkārt nemin tos vispār.

Protams, jautājums ir sasāpējis un grūti risināms — pienācis taču laiks, kad gatavojam uzkrājumus ziemai — vārām ievārījumus, konservējam, marinējam. Šādos apstākļos cukura pārdošanā jāievēro vislielākā precizitāte. Bez nopietna lēmuma pārdojot desmitiem kilogramu cukura, lieki uzkurina kaislības, rada ažiotažu un baumas.

Nostājai šajā jautājumā iebūt vienai. To uzsvēra arī minētajā sanāksmē. Tātad: kāzu, bērnu un jubileju rīkošanai (protams, ja tālās piedalās sabiedrība) jūlijā drīkst pārdot 50 gramus cukura uz katru mielasta dalībnieku, BET KOPUMA — NE VAIRĀK PAR 15 KILOGRAMIEM. Uz iedzīvotājiem ar īslaicīgu pierakstu attiecas šāds noteikums: ja vēlas iegādāties cukuru, jāiesniedz pieteikumi vietējo Tautas deputātu padomju izpildkomitejās. Rajona patērētāju biedrību savienība pašlaik organizē papildus talonu izdošanu. Uzrādot šo papildtalonu, varēs saņemt kilogramu cukura. Jāņem vērā, ka papildtalonu skaits šobrīd ir limitēts — izpildkomitejas tos saņems ierobežotā daudzumā, proti 5 procentos no pamatlīdzvotājiem pienākošo talonu skaita.

Lai nerastos neskaidrības, vēlreiz atgādinām: talons derīgs tikai tajā mēnesī, kurš uz tā norādīts. Cukura iegādes norma augstā un septembrī — 2 kilogrami uz vienu cilvēku (pret papildtaloniem izsniedz 1 kilogramu cukura).

Tātad — būsim taupīgāki! Tas — mūsu visu interesēs.

PRIECĀTIES VEL AGRI

Otrs jautājums, kuram sanāksmes dalībnieki pievērsa pastiprinātu interesi: piena un galas iepirkšanas organizēšana iedzīvotāju vidū un individuālā sektora ieguldījums rupjās lopbarības sagatavošanā sabiedriskā ganāmpulka uzturēšanai.

Rajona agrorūpnieciskās apvienības galvenā zootehniķe V. Reine ne bez satraukuma pavēstīja: kaut arī individuālajā sektorā galas un piena iepirkuma pūsgada plāns izpildīts ar uzviņu, salīdzinot ar iepriekšējiem rezultātiem, jūtama lejupslīde. Galas iepirkums jau samazinājies, bet piena jūnijā iepirkts par 163 tonnām mazāk. Piena iepirkuma plāna normatīvos rādītājus izpildījuši tikai Preiļu ciema Taulas deputātu padome.

Iemeslu tam daudz. Atsevišķās vietās sausajā periodā ganiņbās slikti augusi zāle, citur ar leikozī sākusi slimot arī individuālā sektora govīs. Ir arī

organizatoriska rakstura trūkumi. Piemēram, Upenieku ciemā divās dienās zaudētas 1,5 tonnas piena tikai tādēļ, ka uzdevumu augstumos nav bijuši piena savācēji. Rajonā 29 tonnas piena izbrāķētas zemā tauku saturā dēļ. Šie rādītāji sevišķi slikti ir Dzerzinska kolhozā. Rauniešos vēl aizvien nedarbojas centrifūga, ar kuras palīdzību pienam nosaka tauku saturu.

Nemot vērā transporta paaugstināto noslogotību vasaras periodā, rajona «Lauktechnika» piedāvā saimniecībām divas speciālas mašīnas iedzīvotāju apgādei ar kombinēto lopbarību. Pagaidām šīs mašīnas izmanto Daugavpils rajonā, jo trūkst darba pašu mājās. Jācer, ka vietējie varas orgāni pievērsīs uzmanību arī šim faktam.

Sevišķi sāpīga šovasar ir siena sagādes problēma, tādēļ individuālā sektora palīdzība ir zelta vērtība. Vietējām padomēm jāveic visplašākais darbs iedzīvotāju vidū, neizmirstot, ka joprojām spēkā ir republikas Ministru Padomes lēmums, kas paredz aktivāko lauku darbu darītāju materiālu un morālu stimulošanu.

I. KOROLŌVA

Pārskats

par lopbarības sagatavošanas gaitu rajona saimniecībās līdz 8. jūlijam (pēc rajona agrorūpnieciskās apvienības dispečerdienesta ziņām)

Saimniecība	Sagatavots lopbarības vienības procentos no plāna	Sagatavots (procentos)	
		siens	skāb. siens
«Sarkanā ausma»	83	23	131
«Sīļukalns»	82	14	104
«Rīts»	76	16	115
Suvorova	69	14	126
«Dubna»	63	20	105
«Nākotne»	63	13	74
K. Marksa	60	21	79
«Vārkava»	58	33	61
Dzerzinska	55	15	143
M. Gorkija	53	21	100
Kirova	52	35	55
«Zelta vārpa»	52	10	63
«Krasnij Oktjabrj»	50	35	74
Rudzātu p. s.	49	29	49
Aglonas p. s.	48	30	57
Raiņa	48	22	68
Leņina	48	19	57
Oškalna	46	28	78
«Dzintars»	36	7	60
Rušonas p. s.	34	9	23
RAJONĀ	54	21	76

Folkloras festivāls „Baltica-88“

SAUNAS ETNOGRĀFISKAIS ANSAMBLIS.

Sēž (no kreisās) Franciška Luriņa, Aiga Slica, Matilde Dreždere, Marija Briņķe, Anna Pundure, Nellija Dreždere, Ināra Dzene, stāv (no kreisās) Anna Kassaliete, Olga Afanasjeva, Evalds Vanags, Jadviga Anspoka, Bronislava Volonte.

Ansamblis „RŪTA“ no Rēzeknes

— Kad mēs dziedam, mēs jūtamies jaunākas, — tā var teikt katra no mums (divdesmit trijām ansambļa dalībniecēm), kam dziedāt ir dvēseles nepieciešamība. Dziedot muguras atliecas taisnākas, gadu nasta šķiet vieglāka, kaulu sāpes atkāpjas... Piecas no mums strādā Rēzeknes putnu fabrikā, astoņas ir skolotājas. Anna Broka, Genovefa Ontužāne, Antoņina Miškina un Antoņina Leice — jau pensionāres, bet Sanita Leice un Daina Greivule vēl ir skolniece. Mūsu kopā vienotāja ir dziesma.

Dziesma, kuru kādreiz dziedājusi mūsu māte, vecāmāte. Tāpēc arī mūsu repertuārs sākumā veidojās no šīm katrai tuvajām dziesmām. Tagad klāt nākušas arī no citiem kolektīviem saklausītas un jau iemīļotas. Ansambli no paša sākuma — tas ir, no 1983. gada — vada dziedāšanas skolotāja Anita Lipkova.

Sakarā ar to, ka putnu fabrikā mums piemērotu telpu nav, mēs mēģinām mājās pie vienas no ansambļa dalībniecēm. Toties par tērpiem, transportu un finansālajiem jautājumiem gādā fabrikas administrācija ar direktoru Pēteri Onževu priekšgalā.

Parasti uzstājamies vienas pašas. Visbiežāk šo darām Rēzeknes novadpētniecības muzejā. Loti bieži dziedam kāzās — Vilānu un Rēzeknes dzimtsarakstu birojos. Aizvadītā gada augustā filmējāmies Rēzeknes pilskalnā. Savu programmu esam rādījušas Opočkā, Rokiškos, Daugavpils rajonā, Siguldā... Sogad mums jau bija divpadsmit koncerti. Preiļos viesosimies pirmo reizi.

M. MATISONE,
kolektīva vecākā

Preiļu bērnu dārzā «Pasaciņa» nesen izveidojies folkloras ansamblis.

ATTĒLĀ: ansambļa dalībnieces Regīna Civkule (no kreisās) un Ināra Skutele (attēls pa labi).

Kolhozagrofirms «Krasnij Oktjabrj» Preiļu siera rūpnīcas folkloras ansamblis. Vadītājs — Jānis Teilāns (apakšējais attēls).

J. EIDUKA un J. SILICKA
foto

Lībiešu folkloras ansamblis „KĀNDLA“

«Kāndla» savās dziesmās izdzied mazās līvu tautas dvēseli. Gadsimta sākumā Kurzemes piekrastē lībiešu valodā runāja pāris tūkstoši cilvēku. Gadsimta nogalē — pagājušā gada vasarā — Tartu universitātes profesors Eduards Vēri zināja nosaukt tikai 43 — 45 lībiešu valodas zinātājus Latvijā.

«Jūrmalas valoda ir man mātes valoda, svēta man ir viņas baiss. Kas aizmirst jūrmalas valodu, tas var aizmirst mātes vārdu.» Tā lībiešu valodā rakstīja Mazirbes kesteris Korļs Stalte. Miķelbākā lielceļa malā stāv piemiņas akmens pirmajiem lībiešu dzejniekiem Uldriķim un Jānim Kāpberģiem un Jānim Princim (junioram). Pērn aizsaulē aizgāja Pēteris Damberģis — skolotājs pēc profesijas, pē-

nieks pēc ticības un dzejnieks pēc būtības — aktīvs savas tautas valodas un folkloras krājējs, pētnieks, popularizētājs un nenogurdināms teicējs un dziedātājs.

Hilda Grīva — lībiešu mūzikas dvēsele, ansambļa «Kāndla» dibinātāja, izpildītāja un dziedātāja. Viņa (tāpat kā daudzi citi) ar savējiem kopā ir tajā garīgumā, kuru ar savu darbošanos jau piecpadsmit gadus turpina kopt ansamblis, tagad cerīgi papildinājies ar jauniem cilvēkiem Austras Cepeļevskas vadībā.

Kaut vai tik daudz iepriekš zinot, vērīgāk ieklausīsimies Ventspils rajona kolhoza «Komunisma ceļš» lībiešu folkloras ansambļa «Kāndla» dziedājumā.

„DANDARI“ no Rīgas

Festivālam «Baltica-88» gatavojās 18 Tautas deju ansambli. Gatavojās, liekot malā visas jaundejas un pievērsoties folkloras pierakstiem: rotālām, rotaldejām, ieražām. Tikai astoņas Tautas deju ansambļu programmas tika atzītas par cienīgām piedalīties svētkos.

Tautas deju pašlaik ir tieši tāda, kāda tā eksistē savā pamatnovadā — TDA un tautas deju kolektīvos, kāda tā pastāv dažos folkloras ansambļos. Mums pagaidām, šķiet, ir tikai viens folkloras deju ansamblis — «Dandari».

P. Stučkas Latvijas Valsts universitātes deju folkloras kopa «Dandari» dzima 1980. gadā.

Studentu deju kolektīvu vada Ernests Spičs. Tā repertuāru galvenokārt veido latviešu rotāļas, rotaldejas un ieražas. Lielākais vairums no tām — mums vēl nezināmas vai arī piemirstas. Un folkloras deju kopa ir tieši tas kolektīvs, kas rūpējas par savas sociālās un nacionālās pašapziņas saglabāšanu caur deju, caur folkloru.

Svētku koncertā parka estrādē «Dandari» centīsies iesaistīt liģošānā. Jānu nakts rotālās un dejas arī daļu no skatītāju pulka. Mācīsimies, patiesi apgūsim tās nacionālās kultūras mantojuma vērtības, ko mums cauri daudzgu gadsimtu ritumam atnesusi folklorā.

KULTŪRAS DZĪVE

Paaugstina kvalifikāciju

Rajona kultūras nodaļas padomes sēdē izskatīts jautājums par kultūras darbinieku kvalifikācijas celšanu. Sis darbs organizēts vairākos virzienos.

Notiek darbinieku apmācības divu dienu semināros reizi divos mēnešos vai vienas dienas — reizi mēnesī. Sis mācības norit pēc iepriekš izstrādāta plāna. Aizvadītajā darba sezonā izskatīti šādi jautājumi: darbs ar pusaudžiem; mākslinieciskās pašdarbības uzdevumi; kultūras iestāžu finansēšana; scenāriju veidošana; tautas tērpa pareiza izmantošana mūsdienās; kultūras iestāžu apzalošana; ideoloģiskā darba pārkaršana rajonā.

Kvalifikācijas celšanas semināros rīkojam arī pasākumu noskatīšanos un to analīzi. Iepazīnāmie, kā noritēja Mākslas dienu sarīkojumi Līvānos, Bērnu svētki Preiļos, novadnieka P. Zeiles jubilejas sarīkojums. Katru gadu organizējam sīzētiski tematisku masu spēļu programmu. Pirms tās — teorētiskās un praktiskās nodarbības. Sogad skatē piedalījās Preiļu, Stabulnieku, Silajāņu kultūras nami un Rožkalnu, Jersikas un Vārkavas tautas nami.

Rajona klubu darbinieki piedalās arī republikas zinātniski metodiskā centra organizētajos semināros. Aglonas un Preiļu kultūras namu darbinieki piedalījās masu spēļu seminārā Talšos, bet Latgales zonas kultūras darbinieku seminārā «Kultūrizglītības iestāžu loma iedzīvotāju patriotiskajā un internacionālajā audzināšanā» — Preiļu, Pelēču, Silajāņu, Rožkalnu, Upenieku, Līvānu, Vanagu un Preiļu ciema klubu darbinieki. Ir bijušas zonālās apmācības «Darba svētki un kalendārās ieražas» un atpūtas sarīkojumu vadītāju republikāniskā nometne, kurās kvalifikāciju cēla Aglonas, Vārkavas, Preiļu un Līvānu kultūras darbinieki.

Rīkojam kvalifikācijas celšanas kursus iesācējiem. Aizvadītajā sezonā tos apmeklēja A. Klindzāne, L. Pastare, Z. Rožāne un I. Paškova.

Lai pilnveidotu kvalifikācijas celšanu, rajona kultūras nodaļas padome atzina, ka ir jāuzlabo semināru apmeklēšanas disciplīna. It sevišķi tas attiecas uz Rožupes, Pelēču, Zundānu, Vanagu un kolhozagrofirms «Krasnij Oktjabrj» klubu darbiniekiem. Par profesionālo iemaņu paaugstināšanas obligātu formu turpmāk kļūs pasākumu noskatīšanās un to analīze. Vērtēs arī atpūtas sarīkojumu vadītprasmi.

S. KURTIŅA,

Preiļu rajona kultūras nama metodīķe

Jasmuižā — jaunas izstādes

Sogad divi Rēzeknes mākslinieki svin nozīmīgas jubilejas: koka tēlnieks Antons Rancāns atskatās uz 50 mūža gadiem, bet gleznotājs Jānis Unda — 60.

Ieskatu abu mākslinieku paveiktajā sniegs Jasmuižā izvietotās izstādes. Lidzās Antona Rancāna koka tēlniecības darbiem būs skatāmas arī viņa meitas Gundegas gleznas, bet Jānis Unda prezentējas ar akvareļiem.

Izstāžu atklāšana un tikšanās ar māksliniekiem ir paredzēta rit pulksten 15.00.

B. DUCMANE,

J. Raiņa Literatūras un mākslas vēstures muzeja Jasmuižas filiāles vadītāja

